

Sammanfattning för allmänheten

Landsbygdsprogrammet för perioden 2014 – 2022

Landsbygdsprogrammet har bestått av stöd och ersättningar med syfte att utveckla landsbygden. Miljö, hållbar utveckling och innovation har varit prioriterat. Målen som programmet har styrt mot var indelade i sex olika prioriteringar, se figuren nedan. Dessa har i sin tur bidragit till att nå det övergripande målet Smart och hållbar tillväxt för alla som var ett mål i den gemensamma strategin Europa 2020. Förutom mål på EU-nivå har programmet även bidragit till nationella och regionala mål.

Stöden och ersättningarna i programmet har finansierats gemensamt av Sverige och EU. Programmet omfattade totalt cirka 48,1 miljarder kronor, varav den EU-finansierade delen från Ejflu var cirka 23,9 miljarder kronor.

Nyttjandegraden av programmets totala budget uppgick till 98 procent vid slutet av 2025, vilket motsvarar ett underutnyttjande på cirka 1,2 miljarder kronor (2 procent). Budgetutnyttjandet avseende EU:s andel var något lägre och uppgick till 95 procent. Öronmärkningarna som gällt för att uppnå miljö- och klimatambitionen för programmet har uppfyllts i samma utsträckning som de totala utbetalningarna.

Det finns flera olika faktorer som påverkat budgetutnyttjandet, bland annat kan nämnas:

- överlappande programperioder som innebar kapacitetsproblem som ledde till att överteckning inte ansågs vara möjligt (förutom för stödet till bredband),
- liknande stöd kunde inte vara öppna i två program samtidigt,
- krav på tillkommande finansiering från andra offentliga källor än det statliga anslaget.

I slutet av programperioden tillkom budget för två års förlängning, vilket innebar en ökad ansträngning för att fatta nya beslut om stöd och utbetalningar. Under programperioden tillfördes även pengar från Europeiska unionens återhämtningsinstrument för att stödja återhämtningen efter covid-19-krisen (EURI), vilka använts i hög utsträckning (93 procent).

Trots osäkerheter som varit under programperioden, såsom pandemi och kostnadsökningar på grund av världslaget, slutade programmet med en god måluppfyllelse på väl över 65 procent i förhållande till resultatmålen för de flesta av projekt- och företagsstöden. Det gäller exempelvis

målen skapa nya jobb (där målen överträffats), minska utsläpp av växthusgaser och ammoniak och antal företag inom investeringsstöd till jordbruk.

De arealbaserade ersättningarna restaurering av betesmarker och slätterängar och vallodling pågick till och med 2024. Det sista året för ansökan för resterande ersättningar var 2022 och måluppfyllelsen för de årliga målen var då god för de flesta ersättningar. För de tre arealbaserade målindikatorerna, som avser biologisk mångfald/landskap, vattenförvaltning och markskötsel/förebygga jorderosion, är det de högsta värdena som uppnåtts under programperioden som granskas på EU-nivå. Måluppfyllelsen för de högsta värdena är 101 procent, 79 procent respektive 87 procent och dessa uppnåddes 2019 och 2020.

Jordbruksverket har varit förvaltningsmyndighet för landsbygdsprogrammet och har även tillsammans med Sveriges 21 länsstyrelser, Tillväxtverket, Skogsstyrelsen och Sametinget ansvarat för handläggningen av de olika stöden inom programmet. Myndigheterna har tagit fram handlingsplaner för landsbygdsprogrammet där de beskrivit hur de genom sina prioriteringar skulle bidra till målen i programmet. I handlingsplanerna framgår förutom prioriteringarna också de kriterier som funnits för urval av ansökningar.

Landsbygdsprogrammet för perioden 2014–2022 godkändes av EU-kommissionen i slutet av maj 2015. Programmet öppnade i begränsad omfattning för ansökningar redan under hösten 2014. Under 2015 öppnade den större delen av programmet, medan en sista mindre del öppnade i början av 2016. Programperioden förlängdes och sträckte sig till och med 2022. Landsbygdsprogrammet har pågått till och med 2025.

Om du vill läsa mer om landsbygdsprogrammets resultat kan du läsa [här](#).

Följ gärna bloggen [Programmen och pengarna](#) så får du löpande information om hur det går.

Övervakningskommittén har följt arbetet

För att följa arbetet med landsbygdsprogrammet har det funnits en övervakningskommitté. Kommitténs uppgift har varit att se till att målen med programmet nås och att arbetet genomförs på ett effektivt sätt.

Övervakningskommittén för landsbygdsprogrammet 2014–2022 bildades 2015. Kommittén har arbetat enligt arbetsordningen den har beslutat om. I arbetet har ingått att följa programmets genomförande. Den har granskat omfattning och resultat för åtgärderna i programmet och jämfört med målen. Kommittén har även granskat och godkänt de genomföranderapporter som varje år har skickats till EU-kommissionen. Kommittén har vid behov lämnat synpunkter om genomförandet och utvärderingar av programmet.

Övervakningskommittén har bestått av representanter för myndigheter och organisationer som är berörda av landsbygdsprogrammet. Där har funnits företrädare för regionala och lokala myndigheter, näringslivets och arbetsmarknadens organisationer och andra organisationer som företräder det civila samhället. Kommittén har träffats 1–2 gånger om året.

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden

Utvärderingssekretariatet har utvärderat arbetet

Utvärdering av landsbygdsprogrammet har gjorts löpande under programperioden. Utvärderingarna har genomförts för att:

- ge rekommendationer för att förbättra det pågående programmet
- bedöma om programmet uppnår sina mål
- bedöma om pengarna används på ett effektivt sätt
- ge underlag inför utformning av kommande program.

Utvärderingarna har varit ett underlag som har gett mer kunskap om vilka effekter de genomförda insatserna gett. Mot bakgrund av denna kunskap har berörda aktörer och beslutsfattare kunnat ta ställning till om det behöver göras förändringar.

Utvärderingarna har genomförts av oberoende aktörer som inte varit inblandade i programgenomförandet. Rapporterna har kvalitetsgranskats av forskare och publicerats i en särskild rapportserie. Rapportförfattarna har varit ansvariga för slutsatserna. Slutsatserna i rapporterna har alltså inte utgjort Jordbruksverkets officiella ståndpunkter.

Varje år publicerar utvärderingssekretariatet vid Jordbruksverket utvärderingar och under 2025 publicerades 8 utvärderingar av landsbygdsprogrammet. En fullständig lista över publicerade utvärderingar under år 2025 finns i kapitel 2d. Utvalda resultat av utvärderingarna och uppföljningarna återfinns i kapitel 2e.

Det är viktigt att de utvärderingar som görs kommer till nytta. Därför är det en viktig del av utvärderingssekretariatets arbete att sprida resultaten till relevanta målgrupper.

Utvärderingarnas främsta målgrupp är Jordbruksverket och Regeringskansliet och andra aktörer som arbetar med att genomföra och utveckla landsbygdsprogrammet, till exempel myndigheter, organisationer och personer som är verksamma inom lokalt ledd utveckling. Jordbruksverket följer upp hur utvärderingens resultat tas om hand och leder till förbättringar.

För att sprida resultaten har vi använt följande kanaler anpassade till målgruppen:

- personlig kommunikation i webinarier och möten
- digital kommunikation via Jordbruksverkets webbplats och bloggen Programmen och pengarna (se länk ovan)
- kommunikation via pressmeddelande.

Landsbygdsnätverket har spridit information och skapat mötesplatser för ett effektivt genomförande

Det finns ett landsbygdsnätverk som samlar aktörer med koppling till landsbygdsprogrammet och havs- och fiskeriprogrammet. Det består av cirka 115 medlemmar (nationella organisationer och myndigheter). Nätverkets mål är att öka delaktigheten och att programmet ska kunna genomföras på ett bättre och mer effektivt sätt. Landsbygdsnätverket skapar mötesplatser där aktörer på lokal, regional och nationell nivå kan samverka, utbyta erfarenheter

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden

och lära av varandra. Här kan aktörerna utveckla samarbeten och metoder som sedan kan användas i arbetet med landsbygdsutveckling.

I inledningen av programperioden utarbetades en handlingsplan för det svenska Landsbygdsnätverket som beslutades av Landsbygdsnätverkets styrgrupp. Det skedde i samråd med de intressenter som varit medlemmar i föregående programperiods landsbygdsnätverk.

Styrgruppen har under programperioden arbetat med aktivitetsplaner och startat både analysgrupper, utförargrupper och tematiska nätverk. Målsättningen har varit att i högre utsträckning engagera medlemsorganisationer – både i att identifiera utmaningar och att komma fram till lösningar. Analysgruppen Stärkt landsbygdsperspektiv som finansierades av Tillväxtverket samt projekten MATtanken och Gröna kluster som finansierades av landsbygdsprogrammet avslutades under 2025.

I analys- och utförargrupper samt tematiska nätverk pågår ett omfattande arbete där deltagarna analyserar gemensamma behov och utmaningar och föreslår aktiviteter för att möta behoven samt lär av varandra. En innovationssupport inom EIP-Agri har varit operativ sedan 2015. Supporten är sedan 2022 förstärkt med en innovationscoach.

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden